

A NOSA TERRA

Año XXXIII — Núm. 479

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual 348.306

CORR. ARGENT. CEBIL B.

FRANQUEO PAGADO
Concesión 2033
TARIFA REDUCIDA
Concesión 2727

BOS AIRES, XUÑO DE 1951

O Estatuto Galego ENCOL DUN EDITORIAL

¡28 de Xuño! Velai unha das datas memorabeis para a galegidade. Nese día do ano de 1936, o povo galego reafirmou dun xeito rotundo o dereito de gobernarse por si mesmo. Salvo unha pequena minoría, o plebiscito que aprobou o Estatuto de Galiza obtivo a votación case unánime do país.

A nosa Terra ardía en festas e esperanzas. Dende o século XV non había vivido un intre de tanta emoción cidadán. Había reconquerido a liberdade que lle arrincaran os Reis Católicos, despois de asesinar ao derradeiro galego ceibe: o mariscal Pero Fardo de Cela.

Os case cinco séculos transcurridos de "doma" e sometemento ao poder absorbente de Castilla, non habían podido destruír o espírito de independencia que inflama os nosos peitos.

Por fin, a nosa Terra ía a ter o instrumento que lle permitiría desenrolar as súas propias características, dacordo aos anxeos dos seus fillos. Unha gran fe no porvir enchía os corazóns. Unha verdadeira renascencia alvisebábase xa, como unha mañán de gloria...

Pero todo ficou nas negruras da noite. A implacabel realidade que se agazapaba traicioeira, xurdeu de súpeto coa forza dun vendabal furioso, e arrasou despiadada coas meirandes ilusións que un povo, sedento de xustiza, había forxado.

Quince anos van corridos xa dende aquel día sinistro, que tolleu as nosas esperanzas. Quince anos de sufrimentos e de infamias, cometidas no nome de Deus. Quince anos dun terror espantoso, como endexamais se coñeceu na historia dos tempos modernos. Quince anos adicados a eistirpar toda semente liberal e galeguista... ¡Necios malvados! ¡O que non poideron facer os románs, os suevos, os godos, os sarracenos, os casteláns, pretendían levar a cabo os miserabeis feixistas! ¡Destruir o noso espírito, destruír o espírito galego! ¡Probes homes!

Oxe, en Galiza, é doado comprobar, a pesares da tiranía que a asoballa, unha renascencia patriótica, que enche a ialma de esperanzas. Parece que a xente presinte que algo vai a pasar e que é mester atoparse preparado para aitar no intre oportuno. Xa se perdeu aquel medo que impoñía silencio aos máis valentes. Craro está que a máquina policial aínda funciona con dureza; pero xa non ten a eficacia de antes.

Este é o momento en que nós, os que nos achamos fora daquel inferno, os que libremente podemos loitar pol- os nosos ideais, que son os de Galiza enteira, debemos traballar con todo afinco para levar aos nosos irmáns, alá estravizados, as verbas que os alentan e as obras que os entusiasman.

¡Este tómoló que facer dun xeito intransixente, sen ningunha concesión ao inimigo, coa pureza de principios e de conduta que sirva de exemplo. Non ignoramos que hai galegos que nos censuran por esta aitude nosa, galegos que quixeran que cultivásemos a lingua "de Cervantes" e que contemporizáramos cos que nos inxurian; que fosemos, nunha verba, uns bós rapaces, modosiños e ben educados... Sentimos dicir que nada temos de común con eses galegos, galegos que se chaman "universalistas" e que son somentes uns probes seres con alma de escravos.

Non; endexamais orderemos o máis mínimo no que toque ao fondo da nosa doutrina, da doutrina que deprendemos nas irsinanzas do noso mestre, do noso inmorrente guieiro, que sempre está presente no noso corazón.

Agora máis que nunca debemos manernos firmes e fideles nos principios que defendemos; e si algo temos que reitificar, será para ser aínda máis intransixentes cos nosos inimigos. Os feitos pasados, a eisperencia que nos dou a República do 31, deben servirnos de lección para non confiar nas promesas, senon obrar pol-a nosa conta e adiantarnos aos acontecementos.

O mesmo Estatuto que se plebiscitou o 36 cicáis haberá que revisalo; pero non para facer ningunha concesión aos timoratos, senon para eisixir máis, moito máis do que, "graciosamente", nos concederían as Cortes hespañolas.

E os galegos que non estén conformes con esta maneira de pensar nosa, que se declaren dunha vez casteláns e que se vaian... con eles.

No periódico dunha importante institución da nosa colectividade, apárese un editorial co suxectivo tído de: "La colectividad y el galleguismo"; e de ter en conta as afirmacións que nel se deborcan, teremos de chegar á penosa conclusión de que, apesares do que se leva traballado e loitado perante anos; do que sufriu e sofre o noso desventurado povo, e dos milleiros de mártires do ideal nazonal galego, aínda hai quen pensa que as cousas hai que deixalas como están, como estiveron decote:

Probeza espritoal e material, e, como única medida de salvación pra sair dese circo de provincialismo colonial noxento, fuxir, emigrar e asimilarse; confundirse anulando a propia personalidade. Evadirse de si mesmos, do propio orixe racial e histórico, sen loita, sin azos bariles de supervivenza nazonal, pra sumarse a terceiros, convertíndose nunha caricatura de si mesmo.

Co gallo de desenrolar o tema, comeza o editorialista por agacharse nunha comenente cortina de fume moi ao uso: a participación dos galegos na xesta da descuberta d'América; na colonización, defensa, creación e organización destas novas repúblicas americanas, etc., pra logo desembocar no seguinte:

"Mal haríamos si, aprovechándonos de ese prestígio, menospreciáramos el de los demás. Antes, al contrario, tenemos que hacernos partícipes de cuanto pueda significar algún aporte al conjunto de virtudes que animan a estos pueblos en plena evolución: admitiendo como una necesidad y una honra el respetar, compartir y aun asimilar sus propias características.

"Quizá alguien nos diga que esto no es precisamente galleguismo. No faltará tampoco quien interprete que menospreciamos lo nuestro, con ello. No es así. Apreciamos lo nuestro y lo defendemos en la medida que es posible. Pero entendemos que contribuimos más a difundirlo, a popularizarlo, valorizando sus virtudes esenciales ante quienes lo desconocen: acercándoselo en forma sencilla, modesta y natural que con los discursos académicos en gallego, que sólo una infima minoría se halla en condiciones de interpretar, o con los de barri-

cada en contra de Castilla que bien poco nos enaltecen"...

Non é mester ser moi agudo pra decatarse de que estamos diante dun caso típico de "Regionalismo sano y bien entendido". Mais o que ao parecer se non decata o articulista, é que iso xa pasou, como pasan todas aquelas cousas que non s'axeitan ás necesidades e aspiracións dun povo que non se resina a morrer como tal.

¿Qué é o galeguismo? Moi sinxelo. Un bon día os galegos, cansos de sufriren humillacións e opreións alleas, e seren cidadáns de terceira crase, algo así como coloniais, decidiron porse a pensar e obrar por conta propia. Esculcaron no seu pasado e descubriron os seus orixes raciais, e unha personalidade histórica e cultural tan ilustre como a que máis, e a tal punto, que ben nos podemos considerar, con xustificadísimo orgullo, base ou tronco —non ponla — do campanillado idioma portugués, e algo tamén ¿por qué non? poríamos dicir, do tan cacarexado idioma de Castilla.

E postos xa no choio d'esculcar, entrounos a curiosidade por saber outras moitas cousas, como por exemplo: decote os hespañoles, nos fixeron crer que Galiza era un país probe; e crémelo de boa fé, ¿por qué non?; si os hespañoles o decían, debía de ser certo... ¡emigramos. Emigróuse en masa, cuasi en

tren de fuxida e tan é así, que según as estadísticas, saíron de Galiza no período de 1901 a 1931, a fabulosa cantidade de 1.122.925 persoas. Un millón, cen mil persoas, sobor dunha povoación que non chega aos tres millóns, supón un éxodo en grande escala, xustificadísimo únicamente, por unha peste, devastación ou terremoto...

¿Qué fixeron a todo isto os gobernos hespañoles? Nada. Millor dito, alentaron a emigración en masa do povo galego, e cando máis, tomouse o asunto como un belido tema literario: o galego emigra, por un incontible espírito d'aventura, por saudade do máis alá... Tamén, porque a nosa Terra é un país probe e superpovoado...

No ano 1933, o goberno da República hespañola, laiábase de dificultades d'orde económico, por mor de que os gobernos americanos restrinxiran os xiros dos emigrados galegos (?). E pouco tempo fai, o ministro falanxista Artajo, veu a este país, a ofrecer emigrantes como quen ofrecer gando en pé... A todo isto compre preguntar: ¿Pode honestamente, un galego acetar como cousa natural, que todo siga na nosa Terra como arestora, que o noso país sexa unha terra de parias?

Galiza é un país, nen máis rico nen máis probe que calquera país da península; que Suíza, Dinamarca ou Noruega,

(Continúa na pág. 3)

FOILLE ENTREGADO AO CENTRO OURENSAN O LIBRO "AS CRUCES DE PEDRA NA GALIZA" DE CASTELAO

O vernes 8 do corrente, ás 22 horas e diante dun calificado e numeroso público, tivo lugar na sala de recepcións do Centro Ourense, un sinxelo e emotivo aito.

Consistiu o mesmo nun ben servido lunch, pra despois, o se señor Manoel Puente facer entrega ao Centro Ourense —na persoa do seu presidente, señor Fernández Prol—, no nome da Editorial "Nós", do volume firmado por Castelao, de "AS CRUCES DE PEDRA NA GALIZA".

Con verbas ategadas d'emoção, o señor Manoel Puente puxo de manifesto a mañifica labouira patriótica e cultural galega que desenrola a cotío o Centro Ourense e canto era o cariño e devoción que Castelao sentía pol- os ourensáns e por esta casa tan grata ao seu espírito.

Contestoulle, agradecendo as gasalleiras verbas de don Manoel Puente, o presidente da entidade, señor Fernández Prol, dándose con elo, por findado este sinxelo e emotivo aito.

O Vernes 28, ás 21 horas, Celebrarásese No Centro de Almaceros, un Aito Conmemorando o Plebiscito Galego

Un Dicionario Etimolóxico da Lingoa Galega

Recete foi unha necesidade fundamental pro idioma galego, contar cunha obra moderna etimolóxica, xa que dende a aparición do "Dicionario gallego-castellano" de Caveiro no 1876, o "Gallego - Castellano", de Valladares, publicado en Santiago no 1884; o publicado até a letra C, pol-a Real Academia Galega no 1919; o "Dicionario Gallego Castellano" de Carré, que veu á luz no 1928 e 1931, até o recente de Ibáñez Fernández, "Dicionario Galego da Rima e Galego - Castelán", publicado no ano 1950, así como o "Vo-

cabulario Castellano - Gallego" das Irmandades da Fala, editado na Cruña o ano 1933, non se veu ao idioma galego aparecer máis que n'algúns estudos illados, aportacións varias evidentemente de moita importancia, pro fragmentarias no orde filolóxico i etimolóxico.

Dai a importancia da obra que ven realizando nese senso o catedrático da Universidade, encarragado da cátedra de lingüística Románica e Filoloxía Galaico - Portuguesa da Universidade de Madrid, don Ramón Fernández Pousa. O ilustre pro-

El Estatuto Gallego

TRADUCCION

¡28 de Junio! He ahí una de las fechas memorables para la galleguidad. En ese día del año de 1936, el pueblo gallego reafirmó de un modo rotundo el derecho de gobernarse por sí mismo. Salvo una pequeña minoría, el plebiscito que aprobó el Estatuto de Galicia obtuvo la votación casi unánime del país.

Nuestra Tierra ardía en fiestas y esperanzas. Desde el siglo XV no había vivido un instante de tanta emoción ciudadana. Había reconquistado la libertad que le arrancaron los Reyes Católicos, después de asesinar al último gallego libre: el mariscal Pedro Pardo de Cela.

Los casi cinco siglos transcurridos de "doma" y sometimiento al poder absorbente de Castilla, no habían podido destruir el espíritu de independencia que inflama nuestros pechos.

Por fin nuestra Tierra iba a tener el instrumento que le permitiría desarrollar sus propias características, de acuerdo a los anhelos de sus hijos. Una gran fe en el porvenir llenaba los corazones. Un verdadero renacimiento se vislumbraba ya, como una mañana de gloria.

Pero todo quedó en las negruras de la noche. La implacable reacción, que se agazapaba traicionera, surgió de pronto con la fuerza de un furioso vendabal y arrasó despiadada con las mayores ilusiones que un pueblo, sediento de justicia, se había forjado.

Quince años van corridos ya desde aquel siniestro día que desbarató nuestras esperanzas. Quince años de sufrimientos e infamias, cometidas en nombre de Dios. Quince años de un terror espantoso, como jamás se conoció en los tiempos modernos. Quince años dedicados a extirpar toda semilla liberal y galleguista... ¡Necios malvados! ¡Lo que no pudieron hacer los romanos, los suevos, los godos, los sarracenos y los castellanos, pretendían realizarlo los miserables fascistas! ¡Destruir nuestro espíritu, destruir el espíritu gallego! ¡Pobres hombres!

Hoy, en Galicia, es dado comprobar, a pesar de la tiranía que la ahorra, un renacer patriótico, que llena el alma de esperanzas. Parece que la gente adivina que algo va a ocurrir y que es necesario hallarse preparado para actuar en el momento oportuno. Ya se perdió aquel miedo que imponía silencio al más valiente. Claro está que la máquina policial aun funciona con dureza; pero ya no tiene la eficacia de antes.

Este es el instante en que nosotros, los que nos encontramos fuera de aquel infierno, los que libremente podemos luchar por nuestros ideales, que son los de Galicia entera, debemos trabajar con ahínco para llevar a nuestros hermanos, alla esclavizados, las palabras que los alienten y las obras que los entusiasmen.

Y esto tenemos que hacerlo de una manera intransigente, sin ninguna concesión al enemigo, con la pureza de principios y de conducta que sirva de ejemplo. No ignoramos que hay gallegos que quisieran que cultivásemos la lengua "de Cervantes" y que contemporizáramos con los que nos injurian; que fuéramos, en una palabra, unos buenos muchachos, modositos y bien educados... Sentimos decir que nada tenemos de común con esos gallegos, gallegos que se llaman "universalistas" y que son tan sólo unos pobres seres con alma de esclavos.

No; jamás cederemos lo más mínimo que toque al fondo de nuestra doctrina, de la doctrina que aprendimos en las enseñanzas de nuestro maestro, de nuestro inmortal guía, que siempre está presente en nuestro corazón.

Ahora más que nunca debemos mantenernos firmes y fieles a los principios que defendemos; y si algo tenemos que rectificar será para ser aún más intransigentes con nuestros enemigos. Los hechos pasados, la experiencia que nos dió la República del 31, deben servirnos de lección para no confiar en promesas, sino obrar por nuestra cuenta y adelantarnos a los acontecimientos.

El mismo Estatuto que se plebiscitó el 36 quizá tenga que ser revisado; pero no para hacer ninguna concesión a los timoratos, sino para exigir más, mucho más de lo que "graciosamente" nos concederian las Cortes españolas.

Y los gallegos que no estén conformes con nuestra manera de pensar que se declaren de una vez castellanos y que se vayan... con ellos

Unha boa medida no Centro Galego

O día 25 de Maio, festa nacional arxentina, vimos flamear, gallardas, a bandeira que creou Belgrano e, ao seu lado, a insiña do Centro: a bandeira galega.

Nin máis nin menos. As dúas bandeiras, a galega e a arxentina únennos a todos, ¡absolutamente a todos!, mentras outros símbolos tan discutidos foron e serán sempre causa de discordias entre nós.

Ben está, pois, que as autoridades do Centro enarbolem somentes os símbolos que todos respetamos. Foi iste asunto das bandeiras o que máis perturbou a concordia entre a familia galega. E a pesares das xestións feitas por núcleos de patriotas e por entidades da colectividade dende o ano 1938, cada vez que se embandeiraba o frente da nosa máisima entidade, aparecían os símbolos que, sin ser galegos, co-a sempre dividían aos galegos.

Felicítamos ao residente e a quen corresponda pol-o acerto da medida. Así faise Patria e únese aos galegos.

fesor ten xa moi avanzada a redacción do Dicionario etimolóxico da lingoa de Martín Codax. Foi un acerto que o señor Fernández Pousa s'houbera decidido a realizar esta empresa, posto que nel se reúnen dun xeito especial as tres condicións básicas pro éisito. Primeiro, o coñecimento profundo da lingoa de Cicerón, xa que constitue o elemento básico do galego; en segundo lugar, porque coñés o idioma de Galiza pol-a súa condición de galego; e, en terceiro lugar, porque manexa a fondo as obras básicas de Filoloxía indoeuropea e románica.

A obra ten tanto máis mérito, canto que para a súa redacción non sirveu de modelo ningunha obra en concreto. Si ben a arela do autor é achegarse o máis posibel á técnica e coñeción do mañífico dicionario de Meyer - Liege "Romanisches etymologisches Wörterbuch", especialmente á edición de Heidelberg, do ano 1935, así como á adoutada por Walde na súa "Laetinisches Etymologisches Wörterbuch", edición de Heidelberg do 1936, e tamén das da recente publicación de Darling Buk Dictionary of Selected synonyms the principal Indo European Languages", Chicago 1949, sin esquecer o etimolóxico de Srnout Meillet, tomando de todos elos, aquilo que s'axeita como máis acetabel pra o Dicionario Galego, máis dentro da eistensión prefixada. Ademais é mester o manexo acotío dos Canzoeiros da rica literatura meioeval e dos textos da Literatura galega, moi especialmente no que se refire ao brillante Renascimento do século XIX.

Pol-o que se olla, a obra é unha laboura que eisixe sagrefizos, como toda obra que teima abrir vieiros novos, mais elo non será en van, pois o certo é que moi axiña Galiza terá o orgulo de contar cun mañífico Dicionario Etimolóxico.

EDOARDO PONDAL POETA HISPANO AMERICANO (¿?) No periódico galego "Lugo" nun xeito de seición cun títido a tres columnas: "Los POETAS HISPANO-AMERICANOS", aparés o noso bardo, autor do Himno Nazonal Galego, "fichado" deste xeito:

"Eduardo Pondal, médico y poeta español, nació en Ponte-Ceso (Coruña) el mes de mayo de 1835 y falleció en el año 1917"...

Será bon facerlle saber ao autor da devandita nota que o poeta Edoardo Pondal non é hispano americano pol-a moi sinxela i especialísima razón de que, pra selo, é mester ser nado en Hispano América; nin tampouco é doado meter a tan outo e sinificativo poeta galego no remexido e confuso caldeiro hespañol, como un Pérez calisquera...

Pondal, como Rosalía, Curros, Castelao e outrós, pol-o seu escrarescido talento, pol-a súa eistraordinaria persoalidade galega, que trascendeu os lindeiros da propia patria, son símbolos imperecedeiros da Patria Galega, da Galiza Eterna. A súa vida non foi unha vida hespañola; foi unha vida enxebremente galega, adicada integralmente, ao rexurdimento da persoalidade do povo galego e da súa liberdade: como nazón.

Emporiso que nun periódico galego s'escriba: "Eduardo Pondal, médico y poeta español nacido en Ponte-Ceso (Coruña)", máis que unha cousa de mal gosto, antóxasenos un sacrilexio, por non decir outra cousa peor...

RECENEMENTE, CELEBROUSE en México —cidade capital— un congreso d'Academias da lingoa hespañola, e o goberno de Falanxe, coa teima de facer fracasar o devandito congreso pol-a ausencia d'Hespaña, aproveitou a ocasión pra "cobrarse" da lealdade do povo e o goberno mexicán acarón da causa da República hespañola.

"España —berraban os taifas do falanxismo—, madre gloriosa de veinte hijas que le dió el ser, que les enseñó a hablar"...

E as fillas, xa medradriñas, fixeron o Congreso sin a nai... e tutti contenti...

"¿CANDO ESTIVO A VIDA BARATA? —pregunta un vornal falanxista de Madrid—. ¿No ano 1925, no 1909, a fins do pasado século?"

Aseguido, ao plumífero de Falanxe non se lle ocorre millor argumento pra xustificar a fame RECESA dos desventurados povos peninsulares baixo a pouta falanxista, que lembrar a un rideiro persoaxe da Comedia "La Verbena de la Paloma" —¡Vaia por Deus!—, un probe home, un caixista que está namorado e que adocece por casarse, pro o coitado non gaña máis que catro pesetas, e ademais, ten que manter a sogra...

¡Verdadeiramente Hespaña é un sainete! ¿Qué fixemos nós, os galegos, pra que teñamos... Bon. Millor é calar, porque sinón...

UN PAISANO, ESPECIALISTA en facer filloas co amoadido colectivo en tempos eleitoraes do Centro Galego, anda indinado e carraxento o coitado, por mor de que o 25 de Maio, non se puxo no Centro, máis bandeiras que a galega e a arxentina. Tampouco lle pareceu ben, que a adhesión do Centro Galego ao homaxe a Don Manoel Punte, fose redaitada no noso idioma...

Este carraxento señor, con acume de "repub"cano", que pra máis señas é directivo do Centro, e fina d'acalar un posto de responsabilidade noutra importante entidade galega, coidamos que se pasa d'agudo, e, aconsellaríamolle que non xogue con lume, por aquilo de que, as marcas a fogo, senón poden borrar...

Axiña aparecerá en Bos Aires nova revista galega

Co suxestivo títido de "Mundo Gallego", nasce en Bós Aires o 25 de xuño, Día de Galiza, o primeiro número desta revista mensual que xurde —tal a vontade espresada dos seus creadores— como un novo vieiro que porá en contaio emozual aos galegos d'América coa metrópoli.

Arte, literatura, música, cine, teatro, crítica, deportes e actualidades galegas, será o cufío desta nova publicación que o patriotismo aceo de tres mozos galegos e poetas, Eliseo Alonso, Xosé Conde e Teodoro Campos, director e redatores respectivamente, vencendo múltiples dificultades, teiman incorporar á prenga galega de Bós Aires.

Emporiso, que benvinda esta nova vos galega ao seo da nosa colectividade, pois ela virá a encher un sensibel valeiro deixado pol-a desaparecida e inesquecibel "Celtiga", que dirixida pol-o bon galego e patriota Don Xosé Rial Seixo, depincoi un frido e saudoso ronsel no vieiro da nosa cultura.

E así que esperamos cobizos a aparición do primeiro número de "Mundo Gallego", que coidamos de boa fatura, acarón da fina sensibilidade galega e inteleitual dos seus direitores.

GALIZA OLLADA POR UN AMERICANO

Un publicista norteamericán, A. T. Craven, perante unha tempada de dous meses que estivo na Galiza, escribiu no xornal de Filadelfia "The Evening Bulletin" as súas impresións encol da nosa Patria, as que merecen seren comentadas, máis tratándose dun estranxeiro culto e observador que, cun criterio imparcial das cousas, fai unhas intrasentísimas observacións sobor das características étnicas do noso povo, que contrastan co criterio estúpido de moitos galegos que inda seguen crendose hespañoles, pola sinxela razón da propia ignoranza uns, e por espírito d'escravos, os outros.

Comeza o señor A. T. Craven: "As paradoxas abundan neste país da península, o máis verde e populoso, e lembran a orixe céltica do seu nome, Galiza—terra de galos".

Logo, referíndose aos costumes e gostos dos galegos por determinados espektáculos, dí: "Esa tenacidade que distingue aos celtas de todas as costas eistremo occidentais do vello continente,—Bretaña, Gales, Escocia, Irlanda—mañiféstase característicamente na Galiza, onde todolos conceitos convencionais que encol da Hespaña ten o visitante, sofren unha conmoción".

"O abanico e a afeición aos touros, asociados á vida hespañola, atopan aquí pouca ou ningunha acetación, e no referente á pompa bullangureira e traxica do redondel areado, o afundimento é real, como a insinifianza ante o entusiasmo axitado e emocional do foot-ball".

Referíndose ao tipo racial dos galegos continúa o señor A. T. Craven:

"Os subseguintes invasores, non deixaron impreixón nestes galos d'ollos verdes e azúes do Noroeste da Península. Os mouros que froresceron con tal eisprender en Sevilla, Córdoba, Granada e outros lugares, non deixaron virtualmente rastros na Galiza".

"Unha incursión de tres días a Sant Yago de Compostela—a aitual capital eclesiástica e universitaria da Galiza—abondou pra matar de raíz, o ardor da conquista".

"Non houbo mestura racial como en cuasi toda a península; abundan as faicións louras na Galiza e hai combinacións celtas características d'ollos azúes e cabelo negro e até louros auténticos".

"Non hai aquí ren que lembre á Hespaña de Don Quixote, ou de Gil Blas, de La Sage".

Todo isto, díxoo un norteamericán observador e estudioso que coñés doadamente a Galiza, pois ao través da súa crónica, lle non fuxe nen un só detalle da realidade galega; pro o que non dixo o señor A. T. Craven, o que se calou, pro que o leitor adeviña, foi posibelmente o seu íntimo pensamento, que necesariamente condús a esta pregunta: ¿Cómo pode concebirse que

un povo como o galego, sendo unha nazonalidade orixinal e superior, se deixase asoballar e escravizar dende fai case cinco séculos por outro povo?

Xustifícase a domeación árabe na Hespaña; era un povo superior ao hespañol, e civilizouno. Hespaña houbera ganado moito si os árabes continuasen predominando no seu chan.

Pra ninguén é un secreto, que o arte consideirado como típicamente hespañol é xenuinamente andaluz, como asimesmo Andalucía é a rexón da Hespaña propiamente dita—Castela, Aragón, Estremadura, León—, máis civilizada; pro eisiste unha razón: é a máis árabe e a menos goda.

No intre que Galiza foi conquerida polos Reis Católicos, era un dos povos máis cultos da Europa, e oxe, non embargantes máis de catro séculos de bárbaro e outuso asoballamento castelán, seguimos sendo un povo superior, e a proba finca, precisamente, en que non foron capaces d'absorvernos, de facer desaparecer a nosa forte e enxebre persoalidade nazonal.

A CORAL GALEGA "TERRA NOSA" DEU UN RECITAL NO TEATRO "LASSALLE"

O martes 5 de xuño ppdo. a Coral Galega "TERRA NOSA" do Centro Ourenán, ofereceu no "Teatro Lasalle", desta Capital, un mañífico recital de música galega e arxentina, colleitando afervoados aprausos ao findar cada interpretación do numeroso público que asistiu cobizoso de coñecer e gostar o noso rico folklore musical.

Intres antes de dar comezo o concerto, o señor Enrique González, integrante da Coral "TERRA NOSA", encetou unha mañífica e documentada disertación encol da música popular

galega, sendo moi apraudido polo público.

O programa compúxose de tres partes. A primeira e terceira, cancións galegas; e a segunda, arxentinas.

Foi así que nos foi doado gostar no decurso deste mañífico concerto, fermosas páxinas musicas galegas de Manoel Prieto Marcos, X. Torres Creo, Prudencio Piñeiro e Mauricio Farto. Armonizacións de cantigas populares do P. Lois, Ma. Fernández, Manoel Prieto Marcos, Mauricio Farto e R. Fortes.

Na parte arxentina, gostamos belidas páxinas musicas de Gilardo Gilardi e Felipe Boero.

Compre por de manifesto a mañífica situación desta disciplinada coral polifónica galega que, dirixida polo eminente músico arxentino don Isidro B. Maiztegui, pon tan outo, o arte e o nome de Galiza.

As nosas máis afervoadas felicitacións ao Director don Isidro B. Maiztegui e aos integrantes da Coral polo trunfo outido.

Encol dun editorial

(Ven da pág. 1)

poñamos por caso. O que compre é desenrolar doadamente a súa riqueza creando industrias axeitadas á súa produción; mais pra elo, é mester que o país galego sexa libre, pois demostrado está que Galiza, como unidade económica, non s'axeita á tradizoal economía hespañola.

Emporiso, que non é doado falar de galeguismo, si nelo non vai imprícito, unha conduta, un novo modo de sermos galegos: Vivir con diñidade galega non con mentalidade d'asimilado, idiomáticamente i en todas aquelas características nazonaes que fai que os galegos sexamos distintos dos demais povos, e loitar por todolos meios ao noso alcance, por unha Galiza ceibe, culta e próspera.

M. D. P.

¡GALEGOS!

CONCURRIDE O XOVES 28 DE XUÑO, AS 21 HORAS, AO CENTRO DE ALMACENOS, SAENZ PEÑA 242, PRA CONMEMORAR O 15 ANIVERSARIO DO

ESTATUTO DE GALIZA

FARAN USO DA VERBA, LEMBRANDO A HISTORICA DATA, OS Sres. BIEITO CUPEIRO, ILDEFONSO GURRUCHAGA, JUAN LLORENS E ANTON ALONSO RIOS

Aituará a CORAL GALEGA "TERRA NOSA" DO CENTRO OURENSAN

Recital Poético a cárego de Lito López

ENTIDADES ORGAIZADORAS: Centros: Ourenán, Pontevedrés, Lucense, Coruñés, A. B. C. de Corcubión e Irmandade Galega.

Entrada Libre

A Agunia do Porco

Por VERDUGUILLO

¡Pobre cocho! ¡Pobre quiño!
¡Xa me inspira compasión!
¡Xa non ten máis que touciño
e vai perdendo o xamón.

Aláíase noite e día,
coma se fora un cristián,
e por veces desvaría,
soñando co Tío Sam.

Nin tan siquiera un momento
a súa dor se mitiga,
pois non cesa o seu lamento
nin ao rañarlle a barriga.

Tópase desconsolado;
non espera salvación,
e vese xa transformado
en chourizo ou salchichón.

O cortello está tristeiro;
antes de rente bulía,
mais agora raz valdeiro
e sen lavadura a pía

Todo o mundo fuxe dél,
coma si tivera a peste;
ningún amigo fídel
póida ser que oxe lle reste.

Sóio algún camisa azul
quédalle como lembranza.
(De seguro que é un gandul
que quere encher ben a panza.)

Non-o pode ver ninguén;
os cregos e militares,
que antes eran seu sostén,
oxe buscan outros lares.

Hastra os mesmos requetés,
que onte foron seu puntal,
voltáronse do revés
e van a traquelo mal.

Todos desexando están
que se morra dunha vez,
pero o maldito marrán
xunta máis folgos que dez.

Non embargantes, agora,
o porco ten que espichar;
non-o salvan a esta hora
a libra nin o dolar.

Fagamos de centimelas
i empuñemos os facóns,
que axiña haberá morcelas
e castañas con rixóns.

O Centro Pontevedres Escolleu Novas Autoridades

O Centro Pontevedrés, co gallo d'escoller novas autoridades pro exercizo 1951-1952, realizou eleccións o día 22 d'abril ppdo., ficando constituída a C. Direitiva do xeito que a continuación detallamos:

Presidente	Sr. CANDIDO REY
Vicepresidente	" CANDIDO A. GONZALEZ
Segretario Xeral	" XOSE FERREÑO
Segretario Auxiliar	" XOSE LOPEZ (Fillo)
Segretario d'Aitas	" XOSE ORREA
Tesoureiro	" MANOEL PAZOS
Contador	" NILO RUSSO ROMANO
Subcontador	" ANTON R. ESCUDERO
Bibliotecario	" MANOEL BALOIRA

VOCAES TIDOARES

Francisco Hermida — Manoel Lobarinos — Edoardo Rey Xacinto Piñeiro — Euloxo Fernández — Xacinto Moldes Prado e Manoel Rocha

VOCAES SUPLENTES

Manoel García Esperón — Albino Casas — Primitivo Varela — Lois López Loureiro — Xosé Pérez Rodiño e M. Dios

COMISION FISCAL

Tidoares: Señores Edoardo Díaz — Anxel Magdalena e Xosé Maquieira
Suprentes: Señores Xaquín Campos — Xosé López e Rosendo Cuadros

Desexámolle ás novas autoridades do Centro Pontevedrés os máis sinalados éisitos no desempeño de tan patriótica e nobre misión.

A Coleitividade Galega Rinde Homaxe a Don Manoel Puento

O día 3 de xuño, ás 13.30 horas, a coleitividade galega de Bós Aires deuse cita no Salón Teatro da Federación de Sociedades Galegas, pra rendir homaxe, cun gran xantar, a don Manoel Puento, este magnífico exemplar de galego e democrata que coa súa xenerosa aportación económica ao desenvolvemento da cultura galega e o seu acceso espírito cívico aproli da liberdade da Patria, tanto gravitou e gravita, na orientación da nosa coleitividade en labores patrióticos galegos.

home limpo, nobre e consecuen- te nos seus ideais democráticos e de galeguedade.

O XANTAR

Coa asistencia dun extraordinario número de persoas que cubrían materialmente o amplo salón — máis de setecentos comensales — i antes as que se atopaba o máis representativo da nosa coleitividade, deu comezo o xantar executándose o Himno Nacional Galego, e despois pasouse escolliada música folclórica en todo o decurso do xantar.

Aos postres, o señor Antón Alonso Pérez, presidente da Comisión organizadora do homaxe, pronunciou un afevoadado discurso encol da relevante personalidade do homaxeadado e, ao finar, un uso da verba: o señor Alonso Pérez, fíxolle entrega a don Manoel Puento, en nome da Co-

leitividade galega. A súa pródiga contribución e afevoadado entusiasmo, fíxo posible, como iniciador e principal contribuínte, a publicación de "AS CRUCES DE PEDRA NA GALIZA", de Castela, obra fundamental do noso grande mestre e guieiro do galeguismo.

Creador do "Patronato da Cultura Galega" coa extraordinaria base económica dun millón de pesetas, promoveu a publicación dunha Historia de Galiza na cal están traballando destacados especialistas en ciencias históricas baixo a dirección do eminente polígrafo don Ramón Otero Pedrayo. A publicación desta grande e trascendental obra, será todo un acontecemento histórico que marcará unha nova xeira na conciencia nacional do noso povo, decote desvirtuado e negado.

Como presidente da Comisión de Facenda do Consello de Galiza, o seu peto estivo decote aberto pra todo ouxetivo patriótico; e como presidente da Irmandade Galega, foi o home sereno, firme e hábil, acaron dos complicados problemas que acotío proliferan na nosa inqueda coleitividade merecendo por iso, o respecto e a admiración da coleitividade que oña nel, o

Grandeiro Xantar Realizado na Federación de Sociedades Galegas en Honor do Xeneroso Patricio

misión Organizadora, dun artista perzameu, obra do pintor

O Sr. Alonso Pérez, presidente da comisión organizadora do banquete, pronunciando o discurso en honor do agasallado

galego, Luis Seoane. Asíña, o señor Alfredo Somoza, deputado galego e membro do Consello de Galiza, residente en Montevideo, fixo uso da verba pronunciando un patriótico discurso que inseríamnos en lugar aparte desta publicación.

Profundamente emocionado, ergueuse o señor Manoel Puento, quen con verbas acesas, que aparte publicamos, agradece o homaxe de que se lle facía ouxeto, sendo moi aprausado pol-o numeroso público asistente, dándose con isto por findado o magnífico i emocional ato que se celebrou pra honrar a un meritório galego.

semellante tarefa. Faría, doadamente, o señor deputado e Conselleiro, Alfredo Somoza, que ven espresamente invitado do Uruguai por esta C. d'Homaxe, que, coa súa verba galega, porá no voso coñecimento a magnífica actuación de tan grande patriota galego.

Por en, que tamén situal en algúns intreos acordá de Don Manoel Puento, polo atestiguar, que cando a témera, longa e mouro noite en que á treición insameu a nosa Patria na desaserración e fixo nau-

fragar as nosas máis caras esperanzas de redención republicana e de liberdade, Don Manoel Puento, doado o chao, primario e dando a flamante Cámara de Comerciantes Republicanos, loitou varilmente, sin vacilacións, con firmeza e exemplar.

E asíñ, como pouco tempo despois en mérito a súa capacidade e fondo senso democrático, foiño doado ollado en primeira fila, a vel-ra de Orosio y Gallardo, Blasco Garzón Barcia, Mijao, Monge, e outros conspicuos republicanos, pro decote co pensamento e o corazón posto en Galiza; porque ensorguia como nós, que non podía haber autonomía de Galiza, sen liberdade e República no povo hespañol. Mais cando verdadeiramente s'antrou o templo de Don Manoel foi no intre, en que xa derrotada a República, entregouse de cheo, a acción en pro de Galiza e o seu rexurdimento sazonal, e aí o temos, como presidente da C. de Facenda do Consello de Galiza, e presidente da Irmandade Galega, dando todo o compenío e abegación en acompañar na súa magnífica labouira patriótica cultural e política ao noso gran Castela.

E ademais, home de gran señorío, sin perder por elo a sinxela (Contínua na pág. 7)

Discurso do Diputado A. Somoza

Señores membros do Consello de Galiza; Señor Delegado do Goberno Republicano Español; Señores representantes dos Gobiernos Vasco e Catalán; Donas; Señores; e meus queridos irmáns que, como eu, sentides os ancois de Galiza;

Quixera atoparme libre da fonda emoción que me embarga pra que xurdiran pola-a miña boca todos os meus sentimentos, todo o que eu desaxaría decir neste día.

Faríame falla a verba sabia, erara e firme do noso gran Castela, ou o torrente de sabiduría do noso tamén benquerido Don Ramón Otero Pedrayo, que eston seguro que me acompañaría neste intre co seu recordo amigable; pero, a falla destas facultades, acompañame o espírito de Castela, que está en todas as manifestacións galeguistas, e sinto que me dí, como él o facía: "Don Manoel, pra faltr, nada de papéis; non se precisa máis que pór o corazón por diante, e deixar que él fale".

E ben, cos estos recordos e o corazón como escudo, empezo agradeceño ao Consello de Galiza pola-a idea de facermos este homaxe, e á Comisión Organizadora polo-o intre e a xarria que puxo en congregar toda a coleitividade galega eiqui representa- da nesta demostración de afeito que imerecidamente me ofrecen.

As verbas do meu querido amigo Don Antonio Alonso Pérez, son o froito do seu amor á nosa inmortante Patria galega, máis que aos meus merecementsos, e emendáronme, non solo porque foron ditas no nome da Comisión Organizadora deste ato, sinon

ten tamén o seu de inquebante polo-a responsabilidade que leva apoiada, a que me decato de que máis altopo diante de unha multitude dos galegos que forman a Galiza ideal, a que nos o Consello representa e que nos complementa da outra Galiza, da Galiza física, biolóxica, material i humana, que aló na Terra-Nai, sofre a longa barbarie dunha tiranía que a ten agillada e fannata de liberdade e de nosa Galiza, á que o Consello e a máis outa representación, pois é depositario da vontade que expresou

na súa derradeira e libre expresión. Representación que nos foi confiada e que mantemos con orgullo e con diadade, eixa investidura non poríenos como se non perde a propiedade dunha cousa por que un ladrón no roube, e que conservamos como un depósito sagro pra lo devolver ao noso povo cando este seia dono de sí.

E pois no nome deste Consello, querezo decir no da Galiza que alá nos agarda, no de quen m'ergo eu sin medo a ser repuchado, pra faguer cara a nosa quente e fraterna embargo a este home sinxelo, bó e cordial, galego exemplar, que se chama D. Manoel Puento, do que non von a faguer unha semblanza persoal, pois acabades de a escoitar nas verbas ditas, e manifestacións ditas, que lle adicoou o señor Presidente da Comisión D. Antonio Alonso Pérez; pero a quen queremos lle rendir a xusticia da nosa máis fonda e duradeira gra-

de, falándonos limpa e honradamente na nosa lingua galega, dos nosos dereitos nacionais; e, agora, sentinos que temos unha Patria e o orgulo de ser galegos, sin rencores apegados pra ningún. Sigamos na senda patriótica marcada por él. Non nos paremos nin en discusións inuteis nin en embieccións persoais. Marquemos esta época de unión de Castela como decisiva pra os ideais que todo o povo galego debe alimentar cara á liberdade da súa Patria.

D. Manoel Puento agradeceño o homaxe

Eu eston certo no faguer esta manifestación, que xunto a fervorosa acción de cantos máis, na terra nai, non me escollato, pero me sinten. E tamén o mandato sin palabras da sombra amada de mestre Castela que dende'o Alem sigue tendéndose o manto protector que a todos nos acollida, quen, ollándonos con aquel seu sorriso agrímico, fraterno, fáchese ledo, compracido e contento de nos ver seguindo a súa obra comenzada, que cada un de nós ten de axudar a completar co esforzo que as nosas facultades nos deixen e co entusiasmo patriótico que alenta en todos os bós fillos de Galiza, o que fará que a sombra de Guileiro retorne no seu descazo satisficido do traballo dos seus irmáns.

O DEBER DA HORA ACTUAL

Qu'este é o deber nesta hora decisiva, desta hora na que os galegos, "bós e xenerosos", aidamos na faguer unha semblanza persoal, pois xilna inuteis de erguelo espírito dos fillos da nosa Terra, de impor que ésta se lle faga a xusticia, debida de deus, de lle restituir os dereitos de povo que lle foron roubados; de faguer dela unha patria fe-

lidade, que Galiza, no seu día, subberá pagarlle, pois o noso povo coñece a práctica do agradecemento pra os que o aman e lle fan ben.

Como ademinador da súa obra, non é estrano que o meu un patriótico esperata e considere que, non unha virtude, senon un deber de galego, contribuír co meu aporte á difusión da cultura da miña Patria, na seguranza de que, con elo do-a maior satisfacción ao espírito sempre vivo de Castela; pero o que teño comenzado, e o que seguirei facendo no transcurso da miña vida, non é máis que unha mínima parte do moito que se debe facer. As institucións rotoras da coleitividade xa están polo-o bós empenio. Agardamos que á marcha emprendida vaimos chegando nosos colaboradores, xa que as grandes obras sementes poden lograrse polo-o esforzo de todos. Fagamos como os homes da anti Grecia, que se facían a sí mesmos o juramento de deixar unha patria máis grande da que atoparon na naer.

(Contínua na pág. 6)

Discurso do Sr. Antón A. Pérez

No intre de servirse o café, e presidente da C. d'Homaxe señor Antón Alonso Pérez, ofrecéulle o homaxe ao señor Manoel Puento, pronunciando as seguintes verbas:

Donas e señores: Dantes, un saúdo cordial e fraterno pra todos no nome da Comisión d'homaxe, e o agradecemento máis sincero, pola vosa presenza neste ato; saúdo que fago, co pñema Galiza, dende esta gran nación argentina ende froitifican as nosas máis doadas epranzas acardn do respecto máis, fondo polas suas leis e despo, saúdo que fago tamén, co pensamento posto, na memoria do grande guieiro qu' desaparecida fai pouco tempo, vice e vivirá decote no noso corazón. Saúdo pois, irmáns, co pensamento posto en Galiza i en Castela!

Oxe — continuou decindo o señor Alonso Pérez — é un grande día pra coleitividade galega de Bós Aires. Reunímonos ao redor destes brancos mantéis co estamento do noso agradecemento do noso respecto, e gratidade a un patriota galego: Don Manoel Puento home de ben, de gran oración; traballador incansable o vontade férrea, aproli dos nosos ideais patrióticos e democráticos. Xuntámonos neste casa galego, froito d'estorzos nobres e xenerosos,

i en verdade que ningún maro máis axelido pra este grande ato de galeguedade que esta súa, presidida de cete polos dous atributos símbolo-or da nosa pátria galega: a bandeira que orla este escenario e o escudo.

Atopámonos oxe eiqui, os galegos, na fraterna campaña dos dñcs repre-sentantes das coleitividades Basca e Catalana; Centro Republicano Español de Bós Aires; delegados do Goberno República Espanol, de Cataluña i Euzkadi; delegacións d'entidades galegas de Uruguai, Rosario, Mendoza etc. porque todos a unha, casamos demostrábele a D. Manoel Puento, coa nosa presenza, a nosa admiración pola súa extraordinaria labouira aproli da cultura e do rexurdimento da personalidade galega e do reivindicación da terra que o ven nacer.

E por isto — continuou o señor Alonso Pérez — que os homes que compomos a Comisión d'Homaxe, temos a fonda satisfacción, de demostrábele ao noso benquerido homaxeadado, que a coleitividade galega, decote agradecida está eiqui a súa verba, e con ela, os nosos irmáns en arelas patrióticas, haskos e cataláns e todo aquel que sinte xerom-lar en si os nobres sentimentos de liberdade democrática e republicana. Este ato, non é sementes unha

demostración a un home, é tamén, un ato patriótico e temos a esperanza, que deiqui, súa o noso sentimento galego máis fortalecido que nunca, pra poder loitar máis afuzadamente pola liberdade do noso povo escravizado.

Temos que xuntarnos máis e máis. Temos que organizar a nosa loita nacional de xeito que abraza os máis distintos faccos, dando a espiritual á a material, ierundo a parte financeira, ao xeito do que fixeron os irlandeses de Noste-América, que os levou a conquistar a independencia da súa Pátria. Temos de facer un xeito d'entendemento sagro, ideia que xa s'opuxo neutro ato e que o señor Seoaneiro do Consello de Galiza, recolliu, o que debidamente estudado, axilna se porá en marcha aproli das distintas ramas do Consello de Galiza.

Máis nós, os galegos, debemos aprestarnos pra contribuír co noso esforzo, coa nosa vontade, a realización desta campaña que no intre oportuno xa se esperá no que há de consistir. E facendo asíñ, cumprímonos doutramente os nosos sentimentos e obrigas, acardn da nosa Patria. Da labouira patriótica realizada por Don Manoel Puento — conti-nuou decindo o señor Antón Alonso Pérez — non son eu o indicado pra

representantes d'itras terras ibéricas: Imón na Terra; Estorvos e señores.

Atendendo a anabel invitación que nos fixo a Comisión Organizadora do Consello de Galiza, pola-vos d'uno dos seus membros, quer faguer ouvir a súa sincera e fervorosa adeseñ e esta festa que os galegos de Arxentina fan en honra do noso bon irmán D. Manoel Puento. E cadonme ser a min quen teña de cumprir co que esta obriga, que si ten moito de gra-

Adesiáns Recibidas

- CARTAS**
- Manuel Blasco Garzón
 - Constantino del Esia
 - G. Bazzerrecha
 - Eduardo Banzo Amo
 - Vicente Abaratzegui
 - Ricardo Martínez Redondo
 - Román Rodríguez Martínez
 - Manuel Silva
 - F. y S. Pena Silva
 - José Barreiro
 - S. Tiffenberg
 - Centro Galego de Bs. Aires
 - Federación de Soc. Galegas
 - Centro Lucense
 - Centro Ourenseño
 - Centro Coruñés
 - Centro Pontevedrés
 - Centro Betanzos
 - A. B. C. de Coreubión
 - Centro Galego de Avellaneda
 - Agrupación "Galicia"
 - Agrupación "Celta"
 - Agrupación "A Terra"
 - Euzko Dey
 - Euzkadi Libre
 - Casa de Galicia de Montevideo
 - Irmandade Galeguista, do Uruguai
 - Irmandade Galega, de Bs. As.
 - C. Orensano, de Montevideo
 - Consell de la Comunitat Catalana
 - Casal de Cataluña
 - Centro Republicano Español
 - Fed. de Soc. Dem. Españolas
 - Cámara Com. Rep. Españoles
 - Fillos do P. de Lafia
 - Fillos de Silleda
 - Soc. P. Unidas de Rianxo
 - Soc. Nogueira de Ramuín
- TELEGRAMAS**
- Ramón Otero Pedrayo
 - Academia Galega
 - Manuel Irujo (Londres)
 - Irmandade Galega, de Montevideo
 - Irmandade Galega, de Rosario
 - Irmandade Galega, de Mendoza
 - Picello, Vidal, Garrido, Prada (Chile)
 - Doctor Prado
 - Cristian Leiras, Meilán, Concepción, Bello, Pita, Cantoro, Fuentes, Secelle, Valiño (de Montevideo)
 - Alfredo Somoza
 - Cao Turres
 - Rodríguez Benegas
 - Cará
 - Esposos Parrabere Lerua
 - Enrique Formica

Calificada representación de Montevideo

Os nosos irmáns do Uruguai fíxéronse representar no banquete a D. Manoel Puento por unha delegación composta por vellos amigos nosos, patriotas exemplares. A Casa de Galicia representárona o seu presidente López Maseda, persoa meritória de vella actuación na coleitividade da outra banda, galego dos "bós e xenerosos", que consagrou gran parte da súa vida a enaltecer o nome de Galiza. Acompañou ao benquerido irmán López Maseda o distinguido facultativo Dr. Rosembart, integrante do corpo médico do gran sanatorio d-aquela entidade. A Irmandade Galega do Uruguai estivo representada por D. Xesús Canabal, velo e coñecido galeguista, de cuiu xenerosidade e bonhomía podemos dar fe os irmáns de Bós Aires.

CABECEIRA DA MESA: A dereita do homaxeadado vense o Sr. Alonso Ríos, o Sr. Vázquez Iglesias, o deputado A. Somoza, o Sr. López Maseda, presidente da Casa de Galicia de Montevideo, o Dr. Rey Baltar, o Dr. Rosembart, e outros representantes. A esquerda: O Sr. Alonso Pérez, o Sr. Gerardo Díaz, a filla do homaxeadado, o deputado Elpidio Villaverde e outros representantes

Discurso de Don M. Puento

Señores membros do Consello de Galiza; Señor Delegado do Goberno Republicano Español; Señores representantes dos Gobiernos Vasco e Catalán; Donas; Señores; e meus queridos irmáns que, como eu, sentides os ancois de Galiza;

Quixera atoparme libre da fonda emoción que me embarga pra que xurdiran pola-a miña boca todos os meus sentimentos, todo o que eu desaxaría decir neste día.

Faríame falla a verba sabia, erara e firme do noso gran Castela, ou o torrente de sabiduría do noso tamén benquerido Don Ramón Otero Pedrayo, que eston seguro que me acompañaría neste intre co seu recordo amigable; pero, a falla destas facultades, acompañame o espírito de Castela, que está en todas as manifestacións galeguistas, e sinto que me dí, como él o facía: "Don Manoel, pra faltr, nada de papéis; non se precisa máis que pór o corazón por diante, e deixar que él fale".

E ben, cos estos recordos e o corazón como escudo, empezo agradeceño ao Consello de Galiza pola-a idea de facermos este homaxe, e á Comisión Organizadora polo-o intre e a xarria que puxo en congregar toda a coleitividade galega eiqui representa- da nesta demostración de afeito que imerecidamente me ofrecen.

As verbas do meu querido amigo Don Antonio Alonso Pérez, son o froito do seu amor á nosa inmortante Patria galega, máis que aos meus merecementsos, e emendáronme, non solo porque foron ditas no nome da Comisión Organizadora deste ato, sinon

no nome da Coleitividade galega. Tamén hai exceso de bondade no eloquentísimo discurso que nos brindou este grande galego, meu querido amigo e irmán, deputado Alfredo Somoza, membro destacado do Consello de Galiza, residente en Uruguai, home que durante 11 anos safre o martirio da persecución do fanatismo. Pra él e tamén pra os outros dous membros do Consello que me acompañan neste ato: Diputado Antón Alonso Ríos e Elpidio Villaverde, que tamén sufriron persecución e tiveron que abandonar os seus estudos, e que, cando polo-a miña boca algo fallá á nosa causa, sinto tanta felicidade como nunca, a sentir co emprego de bons matrias. Ello fai que cada día me sinta máis xanguido ao mestre que foi o meu iniciador e guía. A él: a Alfonso Rodríguez Castela, é a quen eu transmito este afevoadamento que me espresados en este ato, porque Castela é a esencia mesma de Galiza que ven iluminar a miña conciencia, como a conciencia de vosoutros todos. Co seu ministerio, encauzou e canalizou os nosos sentimentos de galeguedade, nun senso patriótico, e fíxonos entender o que tiñamos por intuición; fixo que o que estaba na nosa alma como paixeiro, como poesía, como saudade, fora guiado cara a política da nacionalidade galega.

Eu ben sei que é o sentimento galeguista o que moveu á coleitividade pra este ato, porque, si valores de esta maneira e pouco que eu fixen pola-a nosa Patria, é porque, en realidade, os voses sentimentos o superan.

Acceptei este homaxe, apesar da resistencia do meu espírito pouco dado a estas manifestacións, e atópome profundamente satisfeito, porque cío danos ocasión de comprobar como a

coleitividade galega vai comprendendo a responsabilidade que os emigrados temos pra nosa Patria.

Non creo ter feito nada que mereza este agasallo. O pouco que fixen deica agora e o que faga no porvir, considérove unha obriga, e está unpiamente compensado coa satisfacción que sinto de contribuír co meu gran de área á propogación da cultura galega e á defensa dos nosos dereitos nacionais. Este é un sentimento tan profundamente arraigado en min que, cando polo-a miña boca algo fallá á nosa causa, sinto tanta felicidade como nunca, a sentir co emprego de bons matrias. Ello fai que cada día me sinta máis xanguido ao mestre que foi o meu iniciador e guía. A él: a Alfonso Rodríguez Castela, é a quen eu transmito este afevoadamento que me espresados en este ato, porque Castela é a esencia mesma de Galiza que ven iluminar a miña conciencia, como a conciencia de vosoutros todos. Co seu ministerio, encauzou e canalizou os nosos sentimentos de galeguedade, nun senso patriótico, e fíxonos entender o que tiñamos por intuición; fixo que o que estaba na nosa alma como paixeiro, como poesía, como saudade, fora guiado cara a política da nacionalidade galega.

CASTELAO, MESTRE DA GALEGUEZ

GUIDADE

A limpeza de procederes, a súa austeridade, a súa firmeza ideolóxica, fíxeron de Castela un apóstolo de Galiza entre os emigrados, traéndonos un novo evaxio de amor e da diñni.

CABECEIRA DA MESA

A dereita do agasallado tomaron asento, o presidente da C. de H. don Antón Alonso Pérez, e a súa esquerda, o segredario do Consello de Galiza, don Antón Alonso Ríos. Despós á dereita e esquerda, segúan: os señores Vázquez Iglesias, presidente do Centro Galego; Xerardo M. Díaz, segredario da Federación de Sociedades Galegas; Heras Martín, presidente do Centro Republicano Español e a súa don; Alfredo Somoza, deputado galego e representante do Consello de Galiza en Montevideo; Martínez Redondo, presidente da Fed. de Sociedades Democráticas Españolas; Rosita Puento, xoven filla do onsequiado, e a quen o presidente da Comisión l'entregou un fermoso ramallo de rosas ante os gansalleiros aprausos dos concurrentes; López Maseda, presidente da Casa de Galiza de Montevideo; Xosé Canabal, distinto dirixente da coleitividade galega do Uruguai; o ilustre catédrico e home público, doutor Augusto Barcia; deputado galego, Elpidio Villaverde, doutor Rey Baltar, Xesús Alonso Lago, Pedro Campos Couceiro, Xosé Insua, Fernández Prof. A. Díaz, Cándido Rey e García Anceráns, presidentes respectivamente dos Centros; Lucense, Ourenseño, Coruñés, Pontevedrés e Irmandade Galega; representantes dos Gobiernos d'Euzkadi e Cataluña; representantes da prensa e outros.

Vista parcial do xantar

Discurso do Diputado A. Somoza

(Ven da páx. Central)

Éz exemplo de outras terras, na que non seia unha necesidade obrigada fuxir de casa nativa pra se librar das poutas da ignorancia e da miseria, que pesa sobre os seus fillos, como unha pauliña. É pra que cando algún deixe os netivos eidos levado da alma viaxeira que levamos dentro, e vaia polo mundo en procura do que cobize, que con el leve o bagaxe dunha preparación que lle faga máis doado o tránsito.

Este é o deber desta hora; traballar, servir a Galiza dende onde calis, quer lugar en que nos atopemos no mundo, e calquera que seian os afares que a vida cotidiana nos reclama, pois todos os esforzos son perciosos pra rescatar a Patria; e todos xuntos, é certo que o lograremos. Uns servíndonos desinteresadamente coas galanuras da súa prima e da súa palabra; outros levando por onde quer que foran, as prédicas das doutrinas de liberación; aqueles prestándolle a pleitesía do seu arte na pintura, na escultura e na música; estes ofrecéndolle o seu diñeiro, que xunto co entusiasmo patriótico, facerán completo o traballo, e segura e boa, a anada.

Lémbrome que nas longas soedades padecidas nos once anos e medio que estiven sufrindo, hora a hora, as inquietudes de cada minuto, agardando a liberación que non acababa de chegar, tiña anacos de tempo en que o ánimo se serenaba deixando de pensar nos riscos que me agoraban fora das miñas casas-prisións. D'aquela dába-me a pensar no que teríamos de fagner na nosa Galiza cantos tiñamos saído á vida política pra servila, ou cantos sin atuar directamente nela tiñan o mesmo pensamento. E coítaba eu que unha das máis urxentes labours era a de lle repouso, coa súa liberdade, todas as obras de cultura carebre que a vesania i-o odio que os novos vándalos lle teñen á intelixencia, tiñan desfeito queimando nas prazas públicas mozas de libros, faguendo con eles novos autos de fé con todo o que servise pra alumiar os cerebros cas luces do saber. E' decir pretendendo matar cun tanto poidese levar as xentes o coñecimento do pasado i-as inquietudes, do porvir. Esquecían por ignorancia que so aventalas cinzas onde coítaban queimar o pensamento galego non iban máis qu'as mxicas do papel queimado.

Poíl-as ontas ideas, os sagros pensamentos, ninguén pode cingulos, ninguén pode cotalos, nin Deus mesmo.

A LIBERACION DE GALIZA

Chegou o día degorado. Chegou miña liberación pero non a de Galiza. Salín da Patria caré ás terras libres da Francia, e d'ali ás máis libres do Uruguai. Foi nesta da acolledora Arxentina onde había de atopar un fato de homes patriotas, que con acertada visión do noso futuro, e levados do seu fondo amor á Terra, prestaban a valiosa axuda do seu diñeiro pra erguer de novo as murallas que han de defendelo noso ser galego. Murallas das que o primeiro bastión é o PATRONATO DA CULTURA GALEGA, que ergueu a munificencia, a esplendidez manífica, o co-

Carta do Centro Galego

Bós Aires, 28 de Maio de 1951.

Señor Presidente da Comisión Organizadora do Homaxe a D. Manoel Puento, D. Antón Alonso Pérez — Rúa Belgrano 2186 — CIBDADE.

Da miña maior consideración:

No nome da Xunta Direitiva da miña presidencia, e no meu propio, teño a satisfacción de dirixirme a vostede, e polo seu diño intermedio a toda esa Comisión Organizadora, co obxecto de facerlles presente a máis completa solidariedade d'iste Centro, ao homaxe que se vai reizar ao xeneroso e filautrópico home galego, honra da nosa Terra, D. Manoel Puento.

Ao poñerlles de releve esta cordial adhesión, aproveito a oportunidade pra brindarlles as seguranzas da miña distinta consideración e máis outa estimanza.

PEDRO F. PRADO
Secretario

JAVIER V. IGLESIAS
Presidente

razón xeneroso do noso D. Manoel Puento, cuio xesto de novo Mecenas estou certo que haberá de ser seguido por moitos dos galegos residentes nesta rica terra arxentina, que continuarán oonsel desta labourea de protección i-axuda á nosa cultura pra poñer no máis outo cumio o sagro nome de Galiza.

Que é por este camiño, polo do desenrolo i-erguimento da nosa cultura autótona, pol-a que teño de afirmar a liberación da nosa Patria Galega, levando a todol-os currunchos dela as armas invulnerables do saber, dándollo a coñecer ás nosas xentes polo libro, polo panfleto, pol-a radio, e de cantos xeitos poidamos, nosa historia que inoran, nosa literatura que descoñecen, nosa arte que non viron, nosa pintura, nosa escultura, nosa música i-os nosos valores espirituales todos, que o povo non goza porque os enenigos da Galeguidade, cando non os nega, ocultalos ás miradas i-o coñecimento dos fillos da vella Suevia por que saben ben a forza que ten o que eles ocultan e nosoutros imos dar a luz.

Con ese bagaxe de armas inofensivas, pero de forza inxente, daremoslle ao noso povo aquilo que sirva pra que o seu sempre latexante sentimento d'amor á Terra se troque na conciencia colectiva que lle faga se sentir dono de sí, orgulloso da súa orixen e invencible soldado da súa fala, tesouro invalorable que nos doñon a nai Natureza pra nos mostrar diante dos alleos como fillos dunha terra distinta ás demais, como unha nazonalidade que é con todol-os atributos que as definen, que nin a máis rexa enveja logrou desfacer, e que nosoutros témol-a obriga de lles legar máis rica a que nos sucedan.

FERMOSA LABOURA

¡Qué grande laboura! ¡E qué grande satisfacción deben de sentir cantos seian capaces de axudar a esta obra! ¡Qué gran ledicia íntima terán os que o fagan ao se dar conta de qu'están practicando a verdadeira filantropía: a de se dar enteiros un pra todos, ese xesto armoioso da i-alma que se verte nos demais i-estende a todos seus beneficios colectivos; o diñeiro que se dá coa honestidade nada da propia conciencia e coa bondade que mana do noso corazón! ¡Qué

gran placer o da práctica da máis outa das virtudes: a de faguel-o ben, faguéndonos, ademais, non do xeito da caridade particular, que casi sempre se non sabe a onde vai paral-o esforzo; nin donando un edificio que, ás veces, o Estado destina a mestres que bulran a vontade do donante; nin cando no pior dos casos, por non dal-os cartos a tempo, van ás caixas para aparecer consinados nas follas de rédito o que foi produto do intelixencia do traballo.

¡Qué gran ledicia a de practical-o ben adicando os nosos cartos a faguer que os nosos fillos, os nosos netos, cantos veñan despois de nós e no sucedan no tempo e na vida, teñan aquelas armas que nosoutros non tivemos, as armas do saber, que servirán pra furar a ignorancia en que se ten a Galicia e pra erquel-o noso povo alumeado polo-o facho da galeguidade! ¡Qué contento se debe quedar un despois de cumprir esta axuda que, ademais da satisfacción do deber cumprido que nos dá azos pra seguir nosas loitas, facerá que o noso nome teña un momento máis permanente que os feitos con mármores e con bronce, pois estará erguido, onde é máis duradeiro: no corazón do povo, quen lembrará e bendicirá de coté os vosos nomes ao ler nos libros que axudamos a editar, cun lembranza pasa dunha xeneración a outra! Mecenas perdura no noso recordo pol-as axudas que prestou ao saber en tempos idos. A sona dos Médicos, do Lourenzo o Manífico, vai asociado ao do Miguel Anxelo, o xenio da Capela Sistina. E do Conde de Lemus sabemos cada data porque o seu nome vive no Quixote e nas Novelas Exemplos. Len col de todo: nosoutros, os galegos, sentiremos orgulo de nosoutros mesmos, o orgullo de nos sentir fillos da Terra Nai e de lle donar aquilo que ha de servir pra faguera libre.

VERBAS NECESARIAS

Meus irmáns: Esta é unha festa de paz e d'amor aparelada ao nome dun dos nosos destacados irmáns. Eu me decato de que eiqul deba poñer fin a estas verbas. Pero si me deixades vos cansar un pouco máis, aproveitarei a ocasión pra decir unhas poucas que non s'atopan fora de lu-

Discurso de Don M. Puento

(Ven da páx. Central)

RENACIMIENTO DE GALIZA

Estamos asistindo ao renacimiento de Galiza. Galiza está xurdindo do mesmo cerne da súa esencia en todol-os ordes da vida e do espírito. A pesar da enorme traxedia que está sufrindo, Galiza está atopándose no seu propio camiño universal donde vai camiñando firme e triunfalmente.

O Patronato da Cultura Galega fíxose pra axudar a engrandecer a nosa Terra en canto ten de fermoso, de humano, de espiritual; pra enaltecer todo canto é auténticamente galego, esencialmente galego, e dar azos a todos cantos traballen en ben destas cousas tan amadas por nós.

Pero, ademais do desenrolo da cultura, bulen tamén nos nosos peitos os outros anxeos que ferían a Castela, que xunto coa defensa da cultura de Galiza foi o predicador máis eficaz dos dereitos políticos da nosa Patria e o máis grande sostén dos seus ideaes. Polo tanto, o senso da nosa preocupación cultural está dirixido, non tan

gar Coa vosa licencia voumas a decir.

Temos dito xa a necesidade imperiosa de traballar arreo, sin folgos, a marchas forzadas neste rexurdir da nosa Galiza. As forzas maldizoadas que apouigan, sinteise inquedas. O castelo seu comenza a se abalar, con gran sorpresa dos que o coítaban incommovible. Esquecían que se asentaba enriba de montóns de osos de irmáns nosos, que o tempo trocou en cinzas, que graa a graa levadas pol-os milleiros de formigas que sinten fonda e inquecible xenreira polo-o dono do castelo e por seus compañeiros nunha labourea sin folgos, darán en terra co castelo do Usurpador.

É por esto que compre se dispoñer pra o traballo, que terá de ser ordeado e metódico pra que renda os froitos que del agardamos. É tamén por esto que se fai obrigado fixar a posición da galeguidade pra o momento que se produza a caída da Tiranía. Andan por ahí ceibadas a eito pra ver si prenden nas xentes sinxelas, indicacións que levan o propósito de se antepoñer aos acontecimentos trazando plans de futuro que pesen no ánimo e influían nas decisións (Continúa na páx. 7)

soio á divulgación dos grandes valores espirituales, senon tamén á recuperación da nacionalidade galega, cos seus dereitos políticos a rexirse por sí mesma.

REPUBLICA FEDERAL

Nós non estamos buscando a separación cos outros povos da Hespacia; ao contrario, o que desexamos é unha Hespacia máis grande, máis próspera e máis feliz. É unha Federación republicana de povos que se respicitan mutuamente, cos mesmos dereitos e deberes. Tampouco necesitamos arañar no abismo atural da política do mundo. Os dereitos de Galiza non se poden confundir coas teorías que andan polo-o universo; o noso problema é claro e sagrado: somos un povo diferenciado, con idioma propio, a súa cultura e a súa historia e con suficientes recursos económicos pra bastar a si mesmo e, polo-o tanto, o exercicio dos seus dereitos sagrados, Galiza quer ser gobernada por corazóns e cerebros galegos.

Os anxeos de liberdade e independencia política do povo galego, son os máis antigos da península, como está ben probado na historia, e frente á opresión que sofre o povo peninsular e a falla de liberdade pra expresar os seus anxeos, a responsabilidade dos emigrados é cada día máis grande; por elo, nós, os galeguistas, non nos cansamos de chamar, un día e outro ás conciencia dos que teñen responsabilidade pra entendernos e de seguir na roita sinalada por Castela co fraternal entendimento cos outros povos que loitan polo-o mesmos dereitos que nós; refírome aos nosos irmáns Vascos e Cataláns que, como nós, desexan que unha República Federal se-xa o comenzo de unha nova Hespacia.

UNHA CONFIDENCIA

E agora vou a facer unha confianza: ¡Sabedes cal foi a primeira impresión que tiven cando empecei a comprender o noso problema? Pos foi encherme de vergenza por non saber falar galego. Non-o sabía falar, por que estou aquí desde os 15 anos, e cinco anos antes estiven na provincia da Cruña, en un comercio onde me obrigaban a falar somentes en castelán, moda imposta por unha invasión de comerciantes chegados de certa rexión de Castela. Dende estoncez boteime a deprender o noso idioma, e aunque non pretendo sabelo falar, e aínda menos escribilo, sigo aprendendo, e cada día estou máis entusiasmado co a riqueza e dulzura da nosa lingua.

UNION GALEGA

Por último, en este gran día prim, e como o maior homaxe a que aspiro, desexo que nos unamos todo como única maneira de defender os nosos ideaes, depoñendo calquera diferencia, ou egoísmo persoal, en ara da nosa Patria. Acheguémonos en verdadeira irmandade, uns a outros apertemos as nosas fias arredor do Consello de Galiza que é quen nos representa a todos, como autoridade máxima do povo galego.

SAUDO E AGRADECIMENTO

Pra rematar, desexo testimoniar nesta hora, meus respetos á máis xenuína representante da muller galega en América, a que pol-a súa abnegación, e súa tenrura, os seus nobres sentimentos e a súa intelixencia, é un claro espóñente das virtudes das nosas mulleres. Refrírome a Doña Virxinia Pereira, Viuda de Castela. Tamén, meu agradecemento aos irmáns que pra asistir a esta xuntanza de galeguidade viñeron de Montevideo, de Mendoza e de Rosario, representando a entidade; ou en carácter persoal, me fixeron o grandísimo honore de me acompañar neste día. Pra eles, e para todos os que estades eiqul, meu sentido agradecemento.

E o meu último desexo é que todos sexamos dinnos de Castela e de Galiza.

a este país, de curta pro limpa historia, pra que o seu apoio moral teña trascendencia no orde mundial.

VICENTE BARROS

ao amigo, tampouco ao líder de ningún partido; os galegos, sin distinción de partidos, homes de total-as ideoloxías, testemuñaron a Don Manoel Puento a súa gratitude.

A unanimidade con que a co-leitividade galega recoñeceu a importancia da xenerosa aportación dun dos seus homes aprda cultura nazonal galega, é sinal indubitabel de que eiqul, nesta cidade arxentina, os galegos, temos unha sensibilidade patriótica que nos capacita para levar adiante labours d'efectiva utilidade galeguista.

Pra isto, para que o noso patriotismo se concrete en realizacións eficaces, é mester que nos manteñamos avencellados polo-o sentimento de galeguidade, non permitindo que co gallo de diferenzas ideoloxicas ou políticas, sexa interferida a mar-comunidade dos arelamentos de recuperación nazonal galega, que cada día, con máis pulos, eisteriorizan as xentes da nosa co-leitividade.

Os galegos afincados na Arxentina podemos chegar a conquistar axudas de trascendencia no orde internazonal.

Vivimos nun país que, no coñecido dos povos libres, acrecenta decote o seu prestixio; a súa tradición pacifista e d'independencia fronte a tudol-os imperialismos, dónalle autoridade

A Arxentina acolleunos confiada; nela fixemos o noso fogar milleiros de galegos e démoslle a esta terra, nos nosos fillos, cidadáns arxentinos cen por cen.

Por elo, porque sabemos ser leais, e porque temos fé na Nación que é a patria dos nosos fillos, temos a esperanza de que, chegado o intre, este país sexa pra nós o que, en parellas circunstancias, foi pra Irlanda o povo e o goberno da nazon norteamericana.

Múltiples son os vieiros polos cuais as nosas labours patrióticas poden ser desenroladas. Temos de facernos unha obriga, conquistar a comprensión e a simpatía do povo arxentino. Temos que concretar en realizacións efectivas o noso patriotismo. A acción de Don Manoel Puento, o seu modo de facer, terá d'oxe en diante, ser exemplo pra os que queiran servir con efizienz a Terra galega.

O que honra á súa Patria hórrese a si mesmo. O galego que traballa pol-a grandeza da súa Terra, non somentes cumpre co seu deber de bó fillo, senon que labourea pol-a súa propia grandeza. Canto meirande sexa a súa nazon meirande será o respeito que por él sintan os alleos.

Do Homaxe a D. Manoel Puente

DISCURSO DO DIPUTADO A. SOMOZA

(Ven da páx. 6)

A tomar pol-os povos hispánicos. Indicacións que non sería cousa de as tomar en conta se non estivesen dadas á publicidade por persoas de responsabilidade nos campos republicáns.

Unha destas outas personalidades invitáanos aos exilados a cumprir o que a chama un dobre deber: o da axuda ao movemento do interior da Península — nos outros xa o vimos faguendo — i-o de dar por disoltos todol-os órganos institucionales creados ou reorganizados no desterro. Pídesenos tamén que labouremos pol-a pacificación e reconciliación da Hispafia. Pol-a nosa parte, é o que fai tempo predicamos e vimos practicando. Por eso podemos decir agora: reconciliación, si. Perdón pra chegar a ela, si. Pero esquecemento do pasado, non. Seamos sinceros con nosoutros mesmos: ¿E que pra disgracia nosa non aconteceu nada dendes de ano 1936. ¿E que tan doadamente se quere esquecer o que ali pasou? ¿Pero é que pode quedar impune tanto crime, tanta ruina, tanta miseria e tanto baldón. ¿Pero é posible que queiramos tornar ás andadas, deixando que o enemigo secular da liberdade, a reacción de todol-os tempos, prevalecendo-se da nosa bondade, da nosa pasividade da nosa inveterada e suicida parvada, volva cansa de sangue, ás súas covas pra tomar folgos e tornar de novo a nos combater con saña de feras i-a nos asesinar no nome dos seus ideás, que nosoutros estamos obrigados a respetar no nome dos nosos?

Por eso é noso deber declarar: Reconciliación si, con dúas condicións: a primeira, SINE QUA NON, a de que se vaian o Usurpador i-a súa saterva, pois con él e con ela non queremos tratos nin contatos por razóns de profilaxis social. Do mesmo xeito que nos illamos dun apestado que espaxare a peste, querémosos illar deste monstro que por ende quer que vai leva con él o virus do odio, da traición e do crime. Non co Usurpador, nin falar. É unha cuestión de incompatibilidade, como son as persoas de ben incompatibles cos perversos i-os asesinos. I-o usurpador i-os seus pándigos teñen moitos enriba das súas concencias.

I-a segunda condición, segunda no orde da enumeración, é a da xusticia que é indispensable faguer pra que a tranquilidade renaza nos espritu-

tus cidadáns e nese clima se forme a convivencia que se coida precisa pra que as terras hispánicas poidan comenazar a se comprender. E compre aclarar que ao pedir XUSTICIA, non nos asisten afáns de vinganza. É que hai entre eles e nós, unha sima, cavada por eles, na que botaron mortos e máis mortos, odios e máis odios, persecucións a oito, condeas a fame, i-encadenados a milleiros. Esa covada atopada sin pechar i-hai que pecha-

to: que os seus poderes pertencenulle ao povo galego e que a él e scio a él lle seran entregados no seu día. Facerémolo no desexo de axudar a esa reconciliación, pero reclamando que esa reconciliación seia a base de igualdade de trato pra todol-os españoles, pois convén ter presente, e non esquecelo no porvir, que o orixen das disgracias i-as doores que sofren os povos hispánicos son consecuencia da estrutura política que, con esquec-

mentos ofrecemos, ledicia que rompín eu con verbas non axeitadas pra un día de festa, pero que crein da miña obriga decir, pois o mundo toleou e compre que na redemuña que o leva envolto seipamos os fillos da vella Celtia cumprir as obrigas que nos impón o salvata, seguindo as directrices das nosas características de povo distinto e orentados pol-as ideás que deixou escritas o noso Castela, o noso Cabaleiro perpetuo,

DISCURSO DE ALONSO PEREZ

(Ven da páx. Central)

d'home do povo. A súa casa — prosegue o señor Alonso Perez — foi, i é, escenario d'acordos importantísimos; ali xúntanos os membros do Consello de Galiza, Alonso Rios e Villaverde, cun feto de patriotas galegos que escoitan con atención os seus consellos, as súas opinións. Falan da súa prestancia, máis accións realizadas en Montevideo t en Bos Aires, como asin por orde súa en Galiza. As súas labours de filantropía son moitas e variadas: suvençiona integramente a moimental Historia de Galiza que esta sendo realizada por un brillante núcleo das máis outas figuras da intelctualidade galega; posibilitou como iniciador e principal contribuinte, a publicación da grande obra de Castela "As Cruces de Pedra na Galiza"; creou o Patronato da Cultura Galega, asegurándolle unha ampla e sólida base económica. En fin, en Inglaterra, chamáronlle "gentleman"; en Italia, "gentiluomo"; en penso que para nós é o verdadeiro espónte da vontade da raza celta; por iso digo, que habería que darlle o título de: Grande Cabaleiro Filántropo Galégo.

Don Manoel, esta é a demostración e recoñecemento da colectividade galega de Bos Aires, e tamén a doutros homes, doutras colectividades, pol-os seus grandes méritos.

Queira o destino, que o seu exemplo sexa imitado por moitos, para ben das ideás d'humanidade e a liberdade da nosa Patria.

Fágome por elo interprete de todol-os presentes pra desexarlle longa vida e que poida presenciar o logro das súas nobres esperanzas, que son as nosas.

A filla do homaxeado, Srta. Rosita Puente recibindo das mans do presidente da comisión organizadora, Sr. Alonso Pérez, un belido ramallo de rosas

la. E si con xusticia non-a pechan os chamados a facelo, pecharáno coa súa xusticia o povo, que tería razón a nos chamar traidores aos mandados. I-eu dígoos que denantes de mercer ese nome e preferibel mil veces morrer no desterro. Hai que faguer Xusticia si se quere que o sol da Libertade volva a lucir duradeiro nas terras da Iberia.

O POVO SERA O QUE DECIDA

Dito esto, o Consello de Galiza co pensamento posto na Terra que representa reafirma o que xa ten di-

mento das realidades desos povos, quixeron faguer deles unha soa nación i-o que fixeron foi un Estado con doutrinas alleas e incompatible cos intereses de moitas das nacionalidades a que nos se lles impuxeron. Nesta liuta de séculos de sometelas vontade dos máis deses povos á hexemonía dun deles, radica o mal que vimos sufrindo i-arrastrando, e coa que é obrigado acabar. Temos de deixar de ser coellos d'Indias nos que todolos días sexa mester realizar unha esperencia dooosa e cruel. As probas feitas no correr dos tempos amostan que hai que ter en conta a vontade xa expresada pol-as nacionalidades hispánicas, que o ano 1931 votaron por unha República federal que aconsellaban razóns históricas, étnicas, xeográficas, xurídicas e de fala, que os nosos dirixentes esqueceron torpemente. Os galegos non esquecemos que a data nefasta, mortal, pra nosa liberdade foi aquela inesquecible do século quince, amprada logo cando un imitador insensato dividiu as nosas terras en anacos cortados con tixeira, que viñan a querer enterralas vellas nacións ibéricas coa súa gran alma, súa grandeza e súa forza de realidades vivas. É dendesde aquelas datas que todos levamos o pesadelo que nos agobia e que queremos tirar fora de nós pra asegurar a nosa grandeza i-asegural-a dos demáis povos irmáns.

Temos de ir a esto. E pra esto será que o Consello entregará as súas xentes o mandado que delas ten. Entregarállo ao seu povo, ao que vive na Terra i-ao que anda pol-o mundo. E será él quen elixa o seu porvir, sin máis intervención que a dos habitantes do noso país, que xa es-

tamos cansos de que as nosas decisións estean condicionadas ao que pensen xentes de terras alleas. Acabouse, o que Zamora siga falando por Galiza. Acabóuse o tempo da modestia e començon en nós o do orgullo. Queremos ser libres e teremos de selo.

ENVIO

Ben; amado irmán D. Manoel Puente: oxe e día de festa pra nós os galegos, os ausentes da Terra i-os que viven nela, fixémola festa pra lla ofrecer a vostede coa gratitude máis permanente e o aprauso máis

quente que o seu patriotismo mereca. Recollao coa ledicia con que todos euo espírito preside sempre os nosos aitos, como vive permanente nos nosos corazóns. Temos de salvata Patria Galega. E temos de facelo, pois ademais de ser noso deber é a obriga que nos deixaron os cen mil mortos galegos que xacen nos cimiterios aldeáns, pero que viven nos vales, nas montañas e nas rias e praias da nosa Terra, asinando as súas almas pra que fagamos a labouira que eles non puderon ver feita: a de arguer de fango dun Estado envilecido o corpe sagro da Patria Galega, froleada e santificada pol-o esforzo i-o sangue dos seus fillos "bós e xenerosos".

Emotiva Carta da Viuda de Castelao

SEÑOR MANUEL PUENTE:

Moi estimado amigo: A grande familia galega, sempre presente pra recoñecer i eisaltar aos nosos vaores patrióticos e culturais, ten oxe a íntima satisfacción de lle rendire a vostede isa tan afervoadada como merecida demostración de gratitude.

Na súa esgrevia personalidade, e no seu fidelísimo amore á sagra TERRA, están afinçadas as esperanzas e ilusións de moitos galegos que ademiran a súa rexa labouira e amprio desprendimento, en canto se trate de patrocinar ou financiar outas obras que engrandecen e prestixian o nome da nosa ben amada Patria.

Vostede, amigo Puente (permítame que llo diga diante de tanto público), é o FARO, pra o que ollamos cantos sentimentos arelas e inqueданzas nos futuros destinos da nosa Galiza, eternamente soñada, da Galiza eternamente deseada. Van as miñas felicitacións, pra Comisión Organizadora de ise máisficio aito, con un saúdo garimoso extensivo a cantos están presentes, pois coido que eles deben de sere os vellos e bós amigos de sempre.

Tristes razóns de abondo coñecidas, impídenme, amigo Puente, acompañalo a vostede persoalmente; mais teña por seguro que en ise xubiloso intre (igoal que en cada aito da colectividade), vivímolo espiritualmente o noso inmorrente ben querido CASTELAO, i esta súa fidel i eterna compañeira.

Súa amiga e irmán,

VIRXINIA P. DE CASTELAO.

Bós Aires, 3/6/1951.

LEA E DIFUNDA
A NOSA TERRA
PERIODICO AUTENTICO
GALEGO. QUE DEFENDE
A AUTONOMIA DE GALIZIA

CARTA DE AVELINO DIAZ

Bós Aires, Mayo 4 de 1951-

Señor Presidente da Comisión de HOMAXE A DON MANUEL PUENTE Belgrano 2186 CIBDADE.

Da miña meirande estimanza: Dirixome a vostede, i-a Comisión que dinamente perside, pra lles facer chegar a miña afervoadada adhesión ao Homaxe que se lle trobutará ao dino e grande patriota Don Manuel Puente, adhesión ésta que leva emparellado o testimonio da miña sincera benquerencia ao nobre galego que sabe facer honor á patria e que sinte as arelas de redención que latexan no seo mesmo da nosa terra, tanto como na íalma múltiple do noso povo.

Entr-os moitos feitos xurdidos que leva realizados a nosa colectividade, e que sigue efeituando, este do Homaxe a Don Manuel Puente, é, sen dúbida, un dos aitos máis dinos e merecentes de loubanza, porque él significa o recoñecemento dos méritos, da labouira e dos safrencios feitos por ese patriarca de cuas virtudes sabemos todos os galegos de Bós Aires i-especialmente os que tivemos a sorte de traballar á súa veira e contar co seu entusiasmo, cos seus consellos, cos seus exemplos e coa súa axuda xenerosa a prol da redención da patria galega; quizabes ninguén como él fixo tanto e quizabes poucos como él sentiron o chamado da Raza, da Terra e do povo galego con tanto sentimento a con tan afervoadado patriotismo.

Por elo merece ben da patria e de todos os galegos e, por elo, é tan outamente significativo ese Homaxe que se lle debe i-cal eu sumo a miña homilde adhesión, porque sei que cando se honora a un home como don Manuel Puente, a honranza leva imprícita unha extensión de i-a Patria Galega, que ten en Puente un dos seus máis dileutos fillos.

Augurando, pois, pleo éxito ao dito aito e desexando que a él se xungan todos os "bós e xenerosos" pra que seia a expresión da gratitude galega a un nobre fillo da nosa terra, saúdo a vostedes i-a todos os irmáns que cooperan na organización coa miña meirande estimanza.

AVELINO DIAZ.

PRINCIPIOS DO GALEGUISMO

1. Galiza, unidade cultural.
2. Galiza, povo autónomo.
3. Galiza, comunidade cooperativa.
4. Galiza, célula de universalidade.

A NOSTRA TERRA

(NUESTRA PATRIA)

Déspotas insensatos,
forzá, forzáde grillos
Pode oprimir o ferro
Un corpo enfraquecido,
Máis as nobres ideas
E gloriosos instintos...
Esas... non pode, non o duro
ferro,
Nin a morte extinguillos.

EDOARDO PONDAL

Ano XXXIII — Núm. 479

BOS AIRES, XUÑO DE 1951

Redacción - Administración: Rúa BELGRANO 2186

Plebiscito do Estatuto Galego

No retablo presidencial das Cortes constituintes a figura de Besteiro estaba diminuída pol-a presenza dos Reis Católicos (dous grandes pantasma de mármore, entrometéndose na vida da República, como a serpente no Paradiso). Pero, ademais, aquel Salón de Sesións tiña madre centralista. Este abonda para explicar a mudanza dos deputados, que predicaban o federalismo antes de vir a República e logo maldecían dos Estatutos.

Con todo é preciso recoñecer que o vello sistema unificador e centralizador da monarquía —infiltrado soleramente no corpo recén nacido da Repú-

blica — non tivo máis remedio que pactar con algunhas aspiracións contrarias, insobornables e invencibles. Así se abriron as portas da Constitución para iniciarse en Hespaña unha época renovadora. O centralismo quedou ameazado de morte pol-a virtude d-unhas verbas estampadas na Constitución. E aínda que non se producise esta guerra —capaz de remudalo todo—, e aínda que se interpuxesen os políticos de secano, a vitoria sería nosa (nós somos a periferia).

Por existir unha posibilidade legal e contra todas as inermas gubernativas que nos cerraban o paso, nós exercemos

por Castela

as prerrogativas constitucionales de modo insuperable. E xustamente, polos obstáculos que derrubamos e pol-o temor dos que aínda se nos poideran opor, a nosa empresa foi desenvolada con todas as precaucións. Así, o Estatuto autonómico de Galiza que hoxe está en poder das Cortes da República, é o resultado d-unha labouira intachable, moral e legalmente considerada.

A simple concepción do Estatuto galego sería d-abonde para gañarmos a vontade d-un Goberno verdadeiramente democrático. O anteproyecto que redactaran os técnicos e que someteran a información pública, foi intervido polos Concellos municipais, pol-os Partidos políticos, pol-as Cámaras de Comercio, pol-as Sociedades Económicas, pol-os Colexios de Abogados, pol-a Universidade compostelán, a Academia Galega e o Seminario de Estudos Galegos, pol-as Sociedades agrarias, pol-as Asociacións de traballadores, etc., etc. Na Asambleia en que se discutiu o Estatuto calquera cidadán galego tiña voz. As portas do salón de sesións estaban abertas, e o povo fixo de xuez, manifestándose diréctamente a favor ou en contra dos oradores. Por medio da radio e valéndonos de outavoces, instalados nas rúas, o povo galego acisteu, durante tres días, as deliberacións da aquela magna Asambleia. A sesión de clausura transmitíuse, por fio telefónico, aos nosos emigrados de América. Este acto insólito, modelo único de democracia directa, produxo unha eclosión indescribible da vontade galega; pero pasou desapercibida para o Goberno da República, situado a moita distancia...

A proposta do Estatuto galego realizouse con toda casta de garantías legais. Os Concellos municipais que o propuxeron eran aínda Corporacións de elección popular e non Comisiones amañadas no seo dos Gobiernos civís. Estes Concellos sabían que o noso Estatuto era moito máis que unha obra de técnicos, elaborada ao redor d-unha mesa, lonxe das realidades vivas do país. Constáballe que aquel documento amparaba xurídicamente os intereses do povo labrego e mariñeiro, non contaminado pol-as arbitrariedades caciquies. Así foi posible que a proposta dos Concellos rebasara o quorum que a Constitución exige, e sen que para cumprir este deber histórico foran necesarias as consabidas consiñas gubernativas.

Velahí cómo se compreu o primeiro trámite: Na Asambleia de Compostela os repre-

sentantes dos municipios galegos —debidamente autorizados pol-os Concellos— aprobaron o Estatuto que se acababa de redactar coa súa intervención. D-este acto levantouse acta notarial. Dispóis os Concellos celebraron sesión para ratificaren o voto favorable dado pol-os seus representantes na Asambleia, e tomaron o acordo solemnemente de proporen aquel Estatuto a decisión dos eleitores galegos. Eu creo que non sería posible executar con máis escrupulos e mellor que nós o primeiro requisito que a Constitución exige.

O plebiscito estatutista celebrouse o día 28 de xuño de 1936 e foi obra dos Partidos de esquerda, triunfantes nas eleccións de febreiro. Moito antes de constituírse o Frente Popular en Hespaña xa existía de feito unha alianza dos Partidos antifeixistas de Galiza, recoñecéndose como base de unión o dereito do noso país a dispor libremente dos seus destinos. Na propaganda que precedeu as eleccións manifestouse o compromiso de plebiscitar o Estatuto, e todos sabíamos que o triunfo do Frente Popular galego supoñía o triunfo dos nosos anxeos autonomistas. Este compromiso compreuse con toda lealdade. Por acordo dos deputados e compromisarios, que acudimos a Madrid para eleixir o Presidente da República, e dispóis por acordo da Asambleia popular, que se celebrou en Compostela o día 17 de maio, fíxose a data do plebiscito. O decreto que se nos concedera no 27 de maio de 1933, autorizaba ao Comité Central da Autonomía Galega para determinar a data da consulta electoral, sen máis obriga que a de comunicalo con quince días de anticipación aos catro gobernadores de Galiza. Así se fixo. A propaganda que realizaron conxuntamente os Partidos de

esquerda, foi tan intensa que non ten precedentes en Hespaña, e o resultado do plebiscito rebasou en 97.927 votos favorables o porcentaxe que a Constitución exige. Gañamos, ademais, en todas e cada unha das provincias. Pode engadirse ao plebiscito oficial o que se chamou "plebiscito sentimental".

O tópico do caciquismo galego, tan espallado en Hespaña (o que está realmente espallado é o caciquismo) proietta sempre unha sombra de desconfianza enriba de todos os nosos actos políticos. Compre decir, primeiro, que os caciques galegos eran inimigos declarados do Estatuto e que non lograron evitar o noso triunfo. Compre decir tamén que o decreto que se nos outorgou para celebrarmos a consulta electoral, concedía intervención a todas as Cámaras oficias, Colexios profesionais, Asociacións patronais e obreras, así como institucións de cultura, etc., e que estas entidades podían dispoñer do Corpo notarial de Toda Hespaña para que vixiaran a pureza do plebiscito, intervindo as mesmas dos colexios. Este intervencionismo, outorgado exclusivamente a Galiza, pol-a generosa previsión do Goberno, non produxo reclamación ningunha. Podemos, pol-o tanto, agradecer a xenerosidade do Goberno, que nos permite proclamar, con testemuños legais, a pureza do referendun galego a favor do Estatuto.

As probas a que se nos someteu eran excepcionais e sen precedentes; pero vencémolas. Tamén teremos azos para vencermos outras, celebrado pol-as colonias galegas de Hespaña, América e Portugal, gas de algunhas cidades de Lemos que nos somentes en Madrid recolléronse trinta mil firmas de galegos adheridos a nosa campaña.

(De "Sempre en Galiza").

MENSAXE DE ADHESION A DON MANUEL PUENTE

Recentemente chegou ao noso coñecemento a noticia do próximo homenaxe que, en Buenos Aires, se lle vai ofrecer ao gran patriótico galego Don Manuel Puente. A distancia impídennos materialmente a presenza física no aito, pro non nos impide —non nos pode impedir— a participación espiritual nun homenaxe ofrecido a un irmán que tantos e tan fondos merecementos soupo esperar na estimación de cantos vivimos co pensamento posto no destino da comunidade galega.

Don Manuel Puente é pra nós un d'ises homes da raza galega que soupo triunfar no mundo sin máis recursos que a súa crara intelixencia e a poderosa enerxía da súa rexa vontade. Trunfou lonxe da terra, mais nin o trunfo nin a lonxanía amingouaron os seus sentementos de lealdade ao país no que naceu, ao destino do povo a que pertence. Nin os grandes bens e riquezas adquiridos en terras lonxanas, nin o arredamento espacial ao longo do tempo, abondaron pra crear os seus vencellos morais con Galicia. Na plenitude do seu trunfo, dando un exemplo nobilísimo de fidalguía moral, ofrecelle xenerosamente a Galicia parte da súa riqueza. Quixo que o seu trunfo persoal fose, de algunha maneira, un trunfo da propia terra, dándolle meios sólidos ao desenvolvemento da nosa cultura.

Sabe Don Manuel Puente que o prestixio de Galicia no mundo ha de se conquistar pol-os esforzos da nosa vida cultural, e sabe, igualmente, que o desenrolo da nosa cultura depende fundamentalmente dos medios económicos con que conte. De ahí d'as súas iniciativas, que son, sin dúbida, dúas aportacións sustanciais pra o futuro da cultura galega: a financiación d-unha magna Historia de Galicia na que os galegos poidan coñecer o pasado do seu povo —único xeito de que cheguen a conquistar unha conciencia colectiva movida pol-a estimación propia—, e a creación dun "Patronato da Cultura Galega", que será, no porvir, a garantía segura da continuidade das nosas grandes empresas culturais.

A patriótica conduta de Don Manuel Puente ten unha dobre significación: a da súa realidade concreta, e a do seu valor exemplar. El ven a comezar unha nova etapa na vida cultural galega: a dos homes dotados de gran riqueza económica que patrocinan grandes iniciativas pra a nosa cultura. O día que todos os fillos de Galicia, donos de fortuna económica, sigan o outo exemplo de Don Manuel Puente, o desenrolo da cultura galega acadará todo o esplendor que a inmensa vitalidade espiritual do noso povo é capaz de conquistar.

Por iso, neste día no que os amigos de Buenos Aires lle rinden un homenaxe, queremos que chegue ahí a nosa voz, que é portadora da nosa adhesión persoal, e tamén mensaxeira do sentimento de gratitude que Galicia mesma sente por un dos seus fillos meritorios, que tan positivamente contribuíu ao incremento da nosa vida cultural.

Galicia, 25-5-1951.—

Ramón Otero Pedrayo, Florentino L. Cuevillas, Francisco Fernández del Riego, Ramón Piñeiro, Valentín Paz Andrade, María Pilar R. Prada de Paz Andrade, Xesús Carro García, Xaime Isla Couto, Raimundo García Domínguez (Borobó), Anxel Fole, Manoel Gómez Román, Darío Álvarez Blázquez, Manoel Beiras, Lois Viñas Cortegoso, Xesús Ferro Couselo, Fermín Pensol, Xosé Mosquera Pérez, Anxel Zolián, Xosé Meixide, Emilio Bugallo.

CELTA

UNHA CASA INTEIRAMENTE GALEGA

XASTRERIA DE MEDIDA

CONFECIONS — CAMISAS — XAPEUS
CRABATAS, etc.

Fco. LACROZE 4086